

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Kdor hoče sram po njega, plača na leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katoiškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, sprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne pettivrste za enkrat 18 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 12 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 5 vin. Parte in zabavne vsaka pettivrsta 24 vin., izjave in Poslano 36 vin. — Inserati se sprejemajo do točka opoldne. — Nezaprite reklamacije so poštnine proste.

Cela severna in srednja Albanija naša.

Vojni cilji Rusije in Anglije.

O tej zadevi je ruski zunanji minister Sasonov v seji dume dne 21. februarja med drugim izjavil, da bo ruska vlada vstrajala neomajno pri sklepu, nadaljevati boj tako dolgo, dokler ne bo sovražnik premagan. To je in ostane trdni sklep ruskega naroda in njegovih zvestih zaveznikov. Znano nam je, kdo je povzročil neštivilna gorja, vsled katerih zdihuje sedaj vsa Evropa. To sedaj omenjati, bi bilo popolnoma odveč, če bi nemški državniki in Prusija ne vstrajali pri tem, da hočejo nam in našim zaveznikom naprtiti in jim podtikavajo vso odgovornost za sedanjo svetovno vojsko. Toda Rusiji in njenim zaveznikom je bila ta svetovna vojska vsiljena, da branijo svoje najsvetejše pravice. Že vnaprej smo vedeli, da bo vojska neizogibna, vsled česar smo ohranili in bomo tudi v bodoče kljub žrtvam in izgubam ohranili popolnoma mirno kri.

Trditev, češ, četversporazumovi zavezniki si žele, da bi bil nemški narod popolnoma uničen, je jalova. Kdo bi mogel računati s tem, kako uničiti narod, broječ 70 milijonov duš. Zavezniki niso imeli nikoli takih misli. Zahtevajo za-se pravico, da se v svoji deželi svobodno razvijajo in se nočejo dotakniti zakonitih pravic narodov. Zahtevajo samo v svrhu zagotovitve svojega obstanka, da se napravi konec neizprosni sebičnosti in ropoželjni poželjivosti, ki so značilne poteze prusovstva. To prusovstvo se mora prisiliti enkrat za vselej, da ne bo imelo nobene moči. Ako bi pa ne prišlo do tega, bi bile vse žrtve zaveznikov brez uspeha in zama.

V seji angleške spodnje zbornice dne 23. februarja je ministrski predsednik Asquith na izvajanje delavskega poslanca Snowdena, da je prišel čas za mirovna pogajanja, in na vprašanje poslanca Trevellyana, zakaj Anglija ne naznani mirovni pogojev, odgovoril: V jasnih, neposrednih, razumljivih in tehtnih besedah sem že svoj čas naznanil pogoje, pod katerimi je Anglija voljna, skleniti mir. Danes jih hočem ponoviti. Naši zavezniki so poučeni o njih, a tudi nemškemu kancelarju so predobro znani. Kar sem rekel dne 9. novembra 1914, to še danes ponav-

ljam: Meča, katerega nismo lahko potegnili, ne bomo prej vtaknili v nožnico, preden ne bo Belgija — in jaz hočem dostaviti: Srbija (delj časa trajajoče pritrjevanje) — dobila v polni meri vsega in več kakor vsega, kar je žrtvovala, nazaj, predno Francija ne bo močno zavarovana proti napadu, dokler pravice malih evropskih narodov ne bodo postavljene na obširno podlago in dokler vojaško gospodstvo Prusije ne bo popolnoma in končnoveljavno uničeno. In kaj še tukaj zdaj manjka glede jasnosti in razločnosti? Vprašam Trevellyana in nemškega kancelarja, kako bi naj jaz to še bolj jasno povedal, da bi vse naše sovražnike prepričal, da je mir samo na tej podlagi mogoč, in prej ne morejo naši hrabri zavezniki niti črke od tega opustiti, da ne bi vojske nadaljevali.

Pojdimo na delo!

—b—. Vigred prihaja z naglimi koraki — čas nujnega velevažnega dela na polju. Druga leta smo spomladna dela kolikor toliko še dokaj lahko izvršili, ker smo imeli še precej ali vsej toliko domačih delavskih moči, da smo lahko pravočasno opravili spomladno setev, vinogradno kop in vsa druga velika dela in opravila. Še sedaj je šla včasih trda za delavskih moči, ker so zadnja leta pred vojsko po nekaterih okrajih ljudje kar drli v mesta in tovarne. Lansko leto je bilo že huje. A šlo se je, ker so še vsaj večinoma bili starejši gospodarji doma. In če je dober, vnet in delaven gospodar pri hiši, nadomešča on s svojo pridnostjo več tujih delavcev. Letošnje spomladi pa se je res dosti bači. Ker ni bilo snega, še nismo mogli gnoja navoziti na njive in v vinograde. Skoraj vse pride spomladi na vrsto. Poleg tega bo letos delavskih moči silno primanjkovalo. Od mnogih hiš so šli vsi moški k vojakom. V moji bližini je kmetija, ki obsega čez 60 oralov zemlje; toda kdo bo na njej delal, ko so z gospodarjem šli v vojake vsi moški, 3 hlapci in 4 viničarji. V domači hiši je osfal kot najstarejši — 14letni sin s tremi sestricami. Viničarije so prazne in tudi dninarjev ni dobiti. Dvoje bo letos kmeta najhuje tlačilo: težko delo na polju in vinogradna kop.

Mnogotera žena jačikuje in sklepa: „Vse bom pustila pri miru. Obdelala bom le toliko, da bom imela jaz in moji otroci za silo živeža, drugo pa naj ostane.“ Vendar kakor je tudi tako tarnanje umevno, tako vendar ne sme biti kmečko pravilo za sedanjo težko in resno dobo.

Ravno letos bo treba napeti do skrajnosti vse sile, da bo kolikor mogoče vsak rob naše zemlje obdelan in obsejan. Dvojno sredstvo imamo za to — pridnost svojih rok in medsebojno bratovsko pomoč.

Veliko, da, eno najvažnejših nalog vršimo mi kmetje v sedanjem času: Miskrbimo za kruh in drug živež naši hrabri armaditer vsemu prebivalstvu. Zavečajmo se vselej in povsod te svoje velevažne naloge! Jaz za svojo osebo vem, kaj mi je storiti. Ker sem član žetvene komisije, bom po vsej okolici vestno pazil na to, da bodo vsa polja v naši občini obdelana. Hvala Bogu, naše ozimne setve so dobro prezimile. Tudi pozna setev prav lepo kaže. Božji blagoslov očividno čuje nad našim delom in trudom! Upati je, da se bo spomladno delo lahko letos zgodaj pričelo. In za to delo moramo na deželi vporabiti vse moči in vse ljudi, v katerih je še kaj moči. Popuščati, odlašati ali zanemarjati ne smemo nikjer. Pripravimo si že sedaj vse potrebno orodje in potem pa le vstrajno na vojsko na domačem polju in v vinogradu. Motika in pljug bodita naše najvažnejše orožje v tej vojski. In v našo lepo, rodovitno, domačo zemljo vsejmo seme, katero bo dalo kruh milijonom in milijonom Avstrijcev na bojišču in doma. Ne bodimo malodušni, ampak pomislimo, da je naša domača kmečka fronta na polju sedaj ravno tako važna, če ne celo važnejša, kot druge fronte. Skromno nam je sicer odmerjena vsakdanja hrana, a potrpeti moramo iz ljubezni do bližnjega, posebno pa iz ljubezni do naših dragih, ki se borijo za nas in našo ljubo domovino na krvavih bojiščih. Naša slovenska zemlja, katero tako vroče ljubimo in za katero se vojskujemo, ne sme ostati neobdelana, naj stane, kar hoče!

Priskočimo svojim bližnjim in sosedom na pomoč posebno tam, kjer ni nobenih delavskih moči pri

LISTER.

Šola, koča in gospodična.

Stari izkušeni ljudje so napovedovali sedanje slabe čase tudi s temi-le besedami: „Kadar bo stala v vsaki vasi šola, ob vsakem drevesu koča ter bode prišla iz vsake koče gospodična, takrat bodo zavladali tako slabi časi, da bodo moški rekali: „Lani ne bi rad bil vojak, letos ne kmet, drugo leto pa ne gospod.““

Ker nas izkušnja uči, da preroške besede modrih ljudi niso vselej lahko umljive, prazne in brezpomembne pa tudi niso, zategadelj ne bo brez koristi, če se cenjeni bralci in bralke „Slovenskega Gospodarja“ z menoj vred nekoliko pomudijo pri navedenih težko umljivih stvkih ter mi pomagajo razvoljati njih skrivnostni pomen.

Očividno imamo tu opraviti s tremi osumljenci, ki so zatoženi od javnega mnenja, da so pomagali priklicati v deželo hude čase, v katerih se ne čuti srečnega ne vojak, ne kmet in ne gospod: torej nasledel njih.

Prva izmed teh treh grešnic je osumljena šola, da bi naj bila pomagala priklicati v deželo slabe čase. Mogoče, ali pa tudi ne. Jaz za-se verujem nepo-

zabnemu vladiki Slomšku, ki je dobro šolo na vso moč priporočal in podpiral, o slabi šoli pa rekel, da je bolje, če je ni; verujem našim duševnim velikonom: Gregorčiču, Aškercu, Stritarju itd., ki so s svojimi nesmrtnimi umotvori že blizu pol stoletja učili in vzgajali slovenski narod; verujem našim vzgojiteljem, ki žrtvujejo skoraj vse svoje življenje v razvitek in izboljšanje slovenskega šolstva; verujem pa tudi v bister razum in zdravo razsodnost preprostega slovenskega ljudstva, ki je ravno s pomočjo šole, cerkve, pesnikov in drugih dobrotnikov-umetnikov dospelo na tako visoko stopinjo splošne izobrazbe, da se sme dandanes slobodno imenovati najomikanejši narod na jugu Avstrije, katere ne more premagati ne vran, ne Italijan.

Da je šola tupatam tudi kaj zakrivila, je brez dvoma resnično; kajti njej se šestokrat godi kakor studencu, v katerem je v navadnih razmerah čista voda. Če se pa zajemalci vode okoli njega prepirajo in pretepaajo ali z rahami suvajo in lučajo kamenje vanj, tedaj se njegova čista vsebina kmalu skali, da postane neužitna. V sedanji strašni vojski se zopet kaže, da zmagujejo tisti, ki imajo bolje izšolane in izobražene vojake, čeravno je morebiti sovražnik v veliki premoči. Deset neizšolanih ruskih vojakov beži pred enim avstrijskim. In kako velikega pomena je ravno dobra šola za poljedelce, živinorejce, sadjarje, vinogradnike itd., to čuti dandaneš vsak napre-

den kmet na svoji lastni koži. Brez šole bi ne šlo dobro naprej, raje nazaj.

Druga osumljenka, koča, bi naj tudi bila kriva slabih časov. Moj Bog, kako sitni in nezadovoljni so ljudski preroki! Menda se bodo lotili še voltega bukovega štora, dolžeč ga, da je tudi on pomagal pokvariti dobre čase s tem, da je dajal puho zajcu, ki je spal ob njegovih piravih koreninah. — Torej koča, tista bela, prijazna in samotna koča na griču ali pa ona lična „koča pri koči“ v dolini ob cesti, po kateri stopa nešteto nog, noseč na delo nešteto rok, ta koča je vendar prava dobrobitnica neštati ljudem, ki se ondi rodijo, živijo in umirajo, ker jim služi z lastnim dvoriščem in ognjiščem kot varno zavetje pred sovražniki sem od tujih pragov. In ta velekoristna koča bi naj bila sokriva slabih časov! Težko je verjetno. Imel pa je o njej nikalno, t. j. slabo mnenje stari Karamicelj, ki je na sejmu v Slov. Bistrici prodal edino kravico, domov grede pa v družbi dobrih prijateljev vse denarce zapil ter bil zaradi tega od svoje žene in treh hčera neusmiljeno prekrigan, zasramovan in od pet do glave od vseh dobrih lastnosti prebran. Modroval je Karamicelj ob času teh hudih težav tako-le: „Jareninski zvonik ima štiri močne stene in štiri krepke mladiče, moja koča pa tri slabe. Ko bi človek še enkrat bil rojen na svet, v kočo ali na malo posestvo ne bi hotel nikoli več. Ob koči sem tako na kratko privezan kot pes na verigi. Ne